

Po visokih Alpah in nizki Lombardiji.

Janko Mlakar.

(Konec 4. poglavja.)

Ker že govorim o geologiji, naj omenim še nekaj. Naša znanka Adda se izliva na severu v Lago di Como; nato prejadra celo jezero podolgem, ga zapusti na spodnjem koncu ter se združi v prijateljskem objemu s Padom. Geologi so bili pa dolgo časa v skrbeh, priteče li na jugu ravno ista voda iz jezera, ki se na severu izliva vanj. Tu jim pridejo na pomoč kemiki. Preiskali so namreč vodo Adde pri izlivu v jezero in tam, kjer pride zopet iz njega, in našli so, da je obojna voda popolnoma enaka, torej ista.

Morda si radoveden, kako je to, da se Adda ne zmeša s Comom, ko vendar toliko časa teče skozi. Glede tega vprašanja se pa le obrni na geologe, ki ti gotovo razvozljajo to uganko. Za sedaj jih pa pustimo v miru ter se peljimo dalje po jezeru!

Mnogo se sicer ne vidi, kajti neprodirna tema je zagrnila vso okolico v svoj črni plašč. Le tuintam se zablešče na bregu luči, ki nam kažejo, kjer so večje naselbine. Kmalu pridemo do švicarske meje. Dve torpedovki križata po jezeru in mečeta dolge svetlobne žarke po njegovi gladini, da bi iztaknile kakega tihotapca, ki hoče pod varstvom temne noči v malem čolniču švigniti čez mejo. Tudi nas vzame ena ali druga včasih na piko ter nas za hip razsvetli.

Kaj prijetno je gledati to igranje z električnimi metalci svetlobe. Toda kmalu ostaneta torpedovki daleč za nami in svetlobni trakovi nas več ne dosegajo. Le tuintam se pokaže včasih še kaka iskra, naposled pa tudi ta vtone v temi. Pred nami se pa naenkrat zasveti nebroj luči. Zdi se nam, da gledamo pred seboj bajno razsvetljen gostilniški vrt, ki se dviguje v neštevilnih pragovih. Komaj za streljaj

smo oddaljeni od obrežja, a vkljub temu ne razločimo nič drugega kakor luči in zopet luči. Šele, ko se parnik ustavi, spoznamo, da imamo pred seboj krasno mesto Locarno.

Na bregu čaka običajni trop bitij z zlato obrobljenimi čepicami in si v raznih jezikih skuša pridobiti naklonjenost potnikov.

»Baj uns wird dajč gesprocken«, se usiljuje švedrast pritlikavec in me hoče olajšati za nahrbtnik.

»Jaz grem samo s tistim, ki zna slovenski«, odvrnem mu osorno ter se ga otresem.

»Potem pa kar z menoj, gospod!« se oglasi nekdo za hrbtom.

Lahko si mislite, kako sem se začudil, ko sem zaslišal te besede. Dotičnik pa, ki se je tako nepričakovano oglasil, mi je vzel prtljago in me odvedel s seboj v bližnji hotel »Zur blauen Katze« (Hotel Ristorante al Gatto Azzuro). Med potjo mi je pojasnil, da je več let služil pri Slonu v Ljubljani. No, jaz sem bil prav vesel, da me je ujel, kajti v hotelu pri modri mački sem bil prav izvrstno postrežen in sem tudi imenitno počival.

Drugo jutro si ogledam mesto, ki je po amfiteatralni legi in množici hotelov in vil jako podobno Luganu. Seveda pogled na jezero je veliko lepši. Zaveroval sem se vanj tako, da bi bil kmalu vlak odpihal brez mene v Bellinzono.

Toliko časa sem pa le še imel na kolodvoru, da bi bil kmalu storil veliko neumnost. Hitel sem z veliko gorečnostjo lepiti na razglednice laške znamke, ki sem jih bil kupil med potom, kar me opomni neki gospod, da moram na Laškem oddati razglednice, ako nočem, da bi moji znanci plačevali kazen. Bil sem namreč že v Švici. Ker švicarskih znamk nisem imel, da bi jih pritisnil zraven, sem spravil razglednice s trdnim namenom, da jih oddam, ko pridem zopet na Laško. Žal, da sem se spomnil nanje šele, ko sem se vozil proti — Jesenicam, ko znamke zopet niso bile veljavne.

Sploh sem bil pa jako nepreviden, ker se nisem preskrbel z različnimi znamkami, ko sem prišel v Colico. Kajti na italijanskih jezerih se težko spoznaš, v kateri državi si. Lago di Como je res čisto na Laškem. Ko se pa voziš po Luganskem jezeru, si najprej na laški vodi, malo pred Gandrijo pa splavaš v švicarsko. Ako v Portu Ceresiju izstopiš, si zopet pod laškim kraljem; ravno tako zapustiš svobodno Švico, ko stopiš v Ponte Tresa na suho. Med vožnjo v Luino pa gledaš skozi eno okno na Laško, skozi drugo pa v Švico. Locarno je slednjič zopet popolnoma švicarsko mesto s pristnim italijanskim značajem. Potem pa pritiskaj prave znamke

na razglednice, zlasti če jih nimaš! Sploh je pa pošiljanje razglednic za turista taka sitnost, da bi bil tisti, ki si jih je izmislil, pametneje storil, ako bi se bil vsaj en dan poprej obesil.

Takoj za Locarnom zavije vlak na Pasje Poljane, ki segajo noter do Bellinzone. Svoje ne ravno imenitno ime so dobile po mojem merodajnem mnenju od pasje vročine, ki vlada v njih. Že pri starih Rimljanih so bili ti »Campi canini« v slabem slovesu. Toda Poljane so v tem oziru popolnoma nedolžne; saj ne morejo nič zato, če se vsi južni vetrovi ustavljajo v njih. Ravnina je pa jako široka, tako da se reka Tessin prav lahko šopiri v nji.

Kako je pa nastala neposredno v vznožju Tessinskih Alp tako velika ravan? O tem si geologi nasprotujejo. Eni namreč menijo, da si je sam Tessin izkopal tako široko strugo ter si na ta način napravil prostora, da še malo porazsaja, preden izgine v Lago Maggiore. Drugi trde, da je jezero nekdanj segalo visoko gori v Leventinsko dolino. Tekom let pa je nagajivi Tessin znosil z gora toliko peska in kamenja v jezero, da ga je zasul skoraj celo tretjino. Meni se zdita obe trditvi resnični in se zato obeh držim, akoprav mi kot ljubitelju prirode druga ne ugaja posebno. Zakaj ako Tessin res zasipa jezero, se bo nekega dne bralo v časopisih: »Lago Maggiore ni več.« Kdor hoče torej jezero še videti, naj se podviza, kajti črez par tisočletij ga ne bo več mogel.

Po kratki, a vroči vožnji prispemo v starodavno mesto Bellinzona, ki je svoje dni veljalo za ključ do Gottharda in Bernhardina. Že Rimljani so poznali njegovo važnost. Postavili so na tem kraju utrjeno mesto Bellitono in tako imeli v oblasti dohod v Italijo črez dva najvažnejša prelaza. V srednjem veku so Milanski vojvode mesto še bolj utrdili, žal, da ne zase, ampak za Švicarje, ki so leta 1503. ta »ključ« vtaknili v svoj žep. O nekdanji slavi Bellinzone pričajo trije gradovi, ki še dandanes mogočno stolujejo na strmih pečinah. Seveda niso to prvotne utrdbe. Kdor je še v prejšnjem stoletju todi potoval, je videl na gričih le razvaline. Pred nekaj leti pa so se Bellinzončani osokolili ter gradove zopet na novo sezidali in sicer kolikor mogoče v prejšnji obliki.

Seveda služijo te utrdbe — brez topov in vojakov — bolj miroljubnim namenom. Castello s. Michele je dandanes orožarna; v Montebellu se dolgočasi mestni arhiv, v Corbariju pa — gostje, če je slabo vreme in kislo vino. Ta grad je namreč prirejen v hotel. Švicarski Nemci so utrdbam dali tudi druga imena. S. Michele je dobil ime Uri, Montebello Unterwalden, Corbarijo pa Švic. Mesto

samo ima popolnoma laški značaj. Rujavi otročaji se pojavijo po ozkih krivih ulicah, ženske se prepirajo na hišnih pragih, možaki pa polegajo v senci, prav kakor po malih in velikih Lombardskih mestih.

Kmalu onstran Bellinzone nam izginejo izpred oči Pasje ravnine, in vlak hiti proti severu po Leventinski dolini, ki postaja tem tesnejša, čim višje pridemo, dokler je ni pod Gotthardom konec. Vožnja je jako prijetna in zlasti v bližini Gotthardskega predora zelo zanimiva. Vasi so jako gosto nasejane in leže, rekel bi, sredi vrtov. Kamor pogledaš, vidiš širne vinograde in cele gozdove kostanjev, orehov, smokev in drugega drevja, ki rodi najžlahtnejše južno sadje. Na desno in levo se ti pa odpirajo mični pogledi v stranske doline, ki se cepijo od glavne, kakor veje od debla. Najjimenitnejša izmed njih je Val Mesocco, zakaj skozi njo vodi cesta do Bernharda. Še danes vidiš tuintam sled ceste, ki so jo Rimljani tod zgradili, da so vodili po nji svoje vojske proti severnim narodom. Tako je n. pr. cesar Konstancij prekoračil leta 356. Bernhardov prelaz z veliko vojsko. Tudi v srednjem in novem veku je po tej dolini pogostoma odmeval bojni hrušč.

Pri vasi Giornico se prične gorenji del Leventinske doline. Ta kraj je nekaj časa geologe kaj vznemirjal. Znani angleški poznavalec sveta pred potopom, Bulington, je namreč na dvorišču neke hiše v Giornicu našel sila star kol z zarjavelim železnim obročem. Ker je mož tudi fotograf, je ta znameniti kol imel takoj na plošči. Kmalu potem je izšel v nekem angleškem znanstvenem listu članek o kolu v Giornicu. V njem je Bulington dokazoval, da je obroč na tem kolu služil nekdanj za privezovanje čolnov, in da je torej Lago Maggiore svoje dni segalo do Giornica. Toda slava kola in obroča je bila kmalu pri kraju.

Laški zgodovinar Valprato je šel namreč v Giornico in je poizvedoval po zgodovini dotičnega kola. Tu je poizvedel, da je ta »prazgodovinski kol« postavljen z obročem vred sedanji hišni gospodar. Tudi čoln še nikdar ni bil nanj privezan, pač pa vsako noč zvesti hišni varih, kosmati Nero. Bulington seveda tega ni mogel izvedeti, ker mož ne zna laški, hišni gospodar pa ne angleški.

Onstran Giornica dobiva svet bolj in bolj planinski značaj. Dolino obdajajo visoke skalnate stene in vsak hip se ti prikaže kak večji ali manjši slap. Tudi Tessin ni več krotak in len kakor na Pasjih Poljanah, marveč drvi v drznih skokih po dolini navzdol. Vlak sopiha in sopiha, menja pogosto bregove, kadar pa mu Tessin ne pusti nikamor naprej, izgine v strmo goro.

Potem ko smo se neštetokrat zatekli pod zemljo, prispemo slednjič v Airolo, ki leži v vznožju Gotthardskega prelaza. Tu je konec Leventinske doline, pa tudi konec mojega toletošnjega — popisovanja.



Spomini in načrti.

Dr. Fran Tominšek.

(Konec.)

Epilog.

Lepega poletnega dne se je pasla na strmem rebro pod Cmirom divja koza s svojim kaj ličnim, razposajenim mladičem; Skakaček ga je klicala. Mati se je ločila od svoje črede, ki je domovala pod Rjavino, ko je očeta — črede poglavarja — zadela smrtna krogla; ni ji bilo več za družbo, samo varen kraj si je hotela poiskati, da varuje svojega edinca pred hudimi lovci.

Skakačku ni bilo za sladko pašo — napil se je bil mleka — in predrzno je skakljal in plezal po ostrih grebenih in rušil kamenje, da je v silnih skokih padalo v globočino proti zelenim Vratom.

Kar zagleda v skalovju pod seboj tri čudna bitja, ki so plezala proti grebenom. Pokliče mater; starka pogleda čez rob in silno se prestraši — ljudje so prihajali po teh strminah, kamor doslej še ni stopila človeška noga.

»Beživa«, zakliče mladiču, »to so naši smrtni sovražniki — ljudje; ubijejo naju, kakor so ubili tvojega očeta — beživa!«

In poletela sta kvišku ter od višjih grebenov opazovala prihajajočo družbo.

Hodili so sem in tja po skalovju in poskušali, kod se da najlažje preplezati po strminah. Prva dva — starejši, gladko obrit očak, in mlajši, poskočen brkast človek — se ji nista zdela nevarna, prijazno sta gledala in govorila in samo palice sta imela; a za njima je po skalnih policah prikrožil mračen mož . . .

»Beživa«, zašepeta starka, »Turk je, ta grdi človek, ki nas je že večkrat preganjal s svojim groznim vpitjem in nas gonil skritim lovцем pod puško. Boj se takih ljudij!«

Skrila sta se v ruši. Oni pa so to pot šli čisto mirno naprej pod stene Begunjskega Vrha in so izginili v kotlini nad Pragom.

Zopet je nastal mir v jarkih pod Cmirom. Toda to ni trajalo dolgo.

Črez nekaj časa je prišel zopet tisti stari mož — Požganec so ga klicali — še nekaj drugih ljudij je dovedel, in začeli so razkopavati rušo in razbijati skale; h kratu je grozno zagrmelo — razstrelili so skalo, ki jim je bila na poti.

Divja koza in nedorasli mladič sta kar vztrepetala strahu in pobegnili sta onkraj črez Prag v Triglavsko steno in potem črez Luknjo na Trentsko stran.

Mi vemo, da jih je pregnalo odkritje in nadelovanje Tomišekove poti.

* * *

Starka in Skakaček sta našla zavetje pod Kanjavcem; pridružila sta se čredi, ki je imela svojo pašo po sočnatih tratih nad Komarjem. Skakaček se je v družbi mnogoštevilne mladine kaj dobro razvijal in tudi starka se je zopet privadila družbi.

Pa tudi v teh krajih so se jele pojavljati čudne premembe.

Spodaj v Komarju nad Zadnjico, koder se niti divji kozli niso upali — je postalo glasno in nemirno; slišali so razbijanje po skalovju in nakopavanje, tudi streljanje je vznemirjalo kozji rod. Ker pa je ves ropot ostal dalje časa samo v spodnjih stenah nad Zadnjico, so se nekoliko pomirili. Vendar pa so za nekaj časa raje odšli okoli Kanjavca v dolino Triglavskih Jezer.

Šele proti jeseni so se povrnili pod Dolič. A kaj je to? Nova, vijugasta pot je bila nadelana po kotlini nad Komarjem do Doliča in potem dalje proti Triglavu.

Razbrzdana, radovedna mladina se je spustila navzdol v Komar, da si ogleda, kaj se je doli godilo.

Skakaček je bil seveda med prvimi. Ko so došli nad spodnje stene, koder prej ni bilo nikakršnega prehoda, so našli v skale vsekano dobro pot in ko so pogledali črez skalini rob v Zadnjico, da je ta pot skozi celo steno izvršena in zastražena z neštevilnimi črnimi ročaji in vrvmi — nova pot črez Komar je bila napravljena . . .

Iz Zadnjice je pravkar prilezla družba ljudij — hitro je splezala po klinih navzgor in prepodila plašne divje kozličke, ki so prestrašeni zbežali pod Dolič.

Stari, izkušeni poglavar črede kar verjeti ni hotel, da prihajajo ljudje črez nepristopni Komar; a že so začuli ropot gorskih čevljev

in cepinov blizu pod Doličem — res je prihajala človeška družba, in dospela že pod veliko snežišče pod sedlom.

»Srepôta! To je imenitna pot! Kajne, dohtar Planinšek? Juhu!«

Tako je govoril širokopleč, postaven človek, mahajoč s širokim, črnim klobukom, in zavrnil je, da je jasno odmevalo od divjih sten Kanjavca.

Mi vemo, da je bil ta mož naš Trentar.

Njegov tovariš se je zdel Skakačku in starki nekako znan in spogledala sta se. »Joj«, zatarna mati, »to je tisti človek, ki je prvič privedel ljudi čez Cmir; sedaj nas bodo pa še tukaj pregnali.«

Poglavar jo je tolažil. »Nič se ne bojmo! To so turisti, so dobri ljudje, poznam njih govorico — na Kredarici imajo svojo hišo; ti ne storé nič — — —

Ni izgovoril, preveč se je ustrašil.

»Bežimo, bežimo«, vrisne in zapodi čredo proti Triglavu, »divji Môta je pri njih — oh — in še dolgi Špik!«

Hkratu se je čreda razkropila in poskrila, poglavar pa je postal nepremično na ostrem grebenu, da je opazoval kretnje došlecev.

»Ej, puš nimajo, samo cepine«, sporoči družini, »prišli so le na izprehod.«

Vsi so se oddahnili, posebno matere, ki so imele še čisto negodne mladiče.

Vtem so turisti prekoračili spodnji del snežišča pod Doličem in odtod odbočili čez skalnato steno na levo; zgoraj so dospeli na razsežne prode, ki obkrožujejo Triglav na jugu in zahodu. Šli so po nadelani poti vzporedno z grebenom Planje proti Triglavskemu masivu; v njegovem podnožju, na visoki planoti »Zelenici« so postali.

Tam — v bližini majhnega jezera, tik nad zledenelim snežišem — so stikali sem in tja, vlačili po tleh dolg trak in nekaj šteli, končno pa so okoli velikega prostora na štiri ogle z rdečo barvo pomazali kamenje — pri tem so se ob glasnem razgovoru hvalili, kako lep prostor so izbrali in odmerili — za novo slovensko kočó na Zelenici.

Ko so merjevci odšli po Kugyjevi poti čez Triglav, je nastal velik nemir v čredi divjih koz, ki so bile tiho prisluškovale za robom Planje.

»Kaj, tukaj postavijo kočó? Ugonobé nas«, je vzdihnila ta in ona starka, boječ se, da jih ljudje iz teh priljubljenih krajev ne preženo.

Poglavar jih je potolažil in se nasmehnil, češ, da še ne bode kar tako hitro kočé na Zelenici.

»Zakaj ne«, je vprašal radovedni Skakaček.

»Tiho, mladec«, ga je zavrnil poglavar, »poslušaj in ne vprašuj po nepotrebnem!«

* * *

Skakaček je dorasel, postal je krepak in drzen, a tudi trmast in uporen Skakač. Poglavar ga je začel grdo gledati — takih neposlušnih mladičev kar ni mogel trpeti. Starka je sicer skušala prepire iz dobrega utešiti, toda trajnega sporazuma ni bilo.

Konečno se je nekoč Skakač hudo pregrešil proti poglavarju; rekel mu je menda: »Stari norec!«

Ko ga je hotel poglavar za ta pregrešek primerno kaznovati, sta se strahovito stepla. Zmagal je seveda starejši in previdnejši. Ko je Skakač ves potolčen stokal za neko skalo in se mu je rogala mlajša družba, je pristopila zvesta mati, oblizala mu rane in mu prinesla zdravilnih zelišč. Uvidela je, da ga bo odslej poglavar še bolj črtil in zato sta sklenila, takoj oditi odtod. Namenila sta se, da najprej posetita strica, ki je bival onstran Vrat pod Škrlatico.

Ker divje koze itak ne poznajo solzá, se ni bilo treba še posebej poslavljati — kar zdrknila sta navzdol po stenah proti Luknji.

Tudi tam je bilo mnogo prememb; lepa nova steza je vedla pod Triglavskimi stenami iz Zadnjice do vrha prelaza in tudi onstran ob sestopu v Vrata sta sledila nadelanemu potu, ki je vodil čez planino Bukovlje v Vrata. Prav v dolino se nista upala spustiti, ker sta z višin zagledala sredi doline novo graščino (Aljažev Dom) in sta se zbala tamošnjih prebivalcev.

Zato sta krenila ob planini Bukovlju navzgor v kotle med Stenarjem in Sovatno, t. j. čez Križki Skok, misleč, da bosta tam varna pred ljudmi. A kako sta osupnila, ko sta zagledala tudi tam novo človeško pot — naši poti čez Skok in Križke Podé so bili namreč pravkar dovršeni. —

Nista se upala po stezi in rajši sta plezala po stenah Sovatne navzgor; srečno, a silno utrujena sta dospela na Rob ob Križkih Podéh.

»Sedaj pa splezajva še hitro čez Vratca v Dolek«, pravi starka; »slišala sem, da je bilo vsaj svojčas tukaj, na Trentski meji, silno nevarno — Trentarji so vsaki divji kozi upihnili luč življenja, brž ko je pogledala čez mejo«.

Hitro sta se spustila proti sedlu Vratcem.

Kar pridrvi večja čreda divjih koz od Dolka sem čez sedlo — bile so povsem zbegane — hkratu je zagrmelo v Dolku nekaj

Dovški Križ
(2646 m).

Visoka Pónica
(2592 m).

Špik
(2472 m).

Poliče
(2273 m).



Martúljek in obgorje.

Fotogr. Fran Vesel.

strelov. Za čredo se težko priplazi še star kozel — poglavar. Krvna sled se je vlekla za njim, bil je hudo ranjen.

»Jojmene, jojmene! To je stric«, vikne Skakačeva mati. »Stric, kaj ti je? Glej, tebe sva prišla iskat, jaz in moj sinko, Skakač.«

Tudi stric jo je spoznal. »Slabo je, slabo, ljuba moja«, potoži drhteč; »po meni je, v prsih imam svinčenko. Tako srečno — mirno smo živeli v Zadnjem Dolku — ljubljanski lovci so usmiljeni — streljali so jadrno v zrak — a danes so se prikradli k nam ti Trentarji — divji lovci — dva naša sta že padla, in jaz sem zadet do smrti — —«

Onemogel se je zgrudil na tla.

»Bežite otroci«, veli celi čredi, »razkropite se na vse strani, vsak hip pridejo za nami — — Ali ne veste kam? Najlažje utečete po teh-le rdeče zarisanih stezah, ki jih je sedaj vse polno okoli Križa — lovci vas ob stezah ne bodo iskali, nego v skalovju. Tecite!« —

Zahropel je in izdihnil, čreda se je pa razkropila na vse strani: starejše pod grebene Stenarja, druge čez Križ, da se poskrijejo v pobočju nad Gornjim Križkim Jezerom, nekaj jih je zdrsnilo proti Vratom, večina pa je zbežala po Križkih Podeh mimo Srednjega Jezera pod Razór. Skakač in njegova mati sta polezla prav proti vrhu Razoru. Z grebena nad Dolgim Plazom sta lahko pregledala, kaj se godi na Križkih Podeh.

Dva divja lovca sta došla čez Vratca, vsak je nosil eno žrtev; pod Vratci sta našla mrtvega poglavarja in vse tri žrtve sta potem skrila v globokem jarku pod sneg. Potem sta se pa spustila iznad pota v divje stene Sovatne in sta prehodila raztrgane grebene proti Pihavcu, seveda ne da bi zasledila kako novo žrtev. Konečno sta sestopila po Pihavčevih rebrih proti Belemu Potoku in odšla proti Zadnjici in domu.

Skakač je mislil, da so rešeni — zažvižgal je, da bi se čreda začela zopet zbirati in sestopil je z materjo z Razóra.

Toda oj krute usode!

Ko sta zdrčala po snežišču proti zarezi pod Planjo, od koder prihaja čez Mlinarico vodeča zahodna Razórska pot, zagledata ob prelazu prežečega človeka — na prvi hip ga spozna mati.

»Môto je«, klikne, in skoči pred sina, da bi ga z lastnim životom obvarovala. V tem je zadonel strel, in krogla, namenjena Skakaču, je zadela starko — — —

»Beži, Skakaček«, bil je nje zadnji vzdih.

ln bežal je — toda že je počil drugi strel — zaječal je Skakač in treščil mrtev na grušč.

Resni Môta se je približal, zasmehljaj se je, ko je pretipal gladki, krepki telesi.

»Kakor nalašč«, je dejal; »dobro, da mi je naročil dohtar Planinšek, da pregledam Razórske steze, ali so povsod v redu. Dve lepi koži sem tukaj zanj dobil, da bo imel spomin izpod Razóra«.

In res — še tisto zimo mu je poslal Môta dve ustrojeni koži divjih koz — krojač pod Šmarno Goro mu je iz njih hlače umeril in skrpal — in postale so mu zveste spremljevalke po gorskih turah.

A jaz tega Planinšeka poznam kakor — samega sebe; zato dobro vem, da ga te hlače spominjajo potovanj in dela po Trentskem pogorju, in v tem spominu postajava, kakor bi bila en mož, prožna in drzna — »skakača«.



V Dolomitih.

A. Cilenšek. Fr. Jesih.

2. Monte Cristallo (3199 m).

(Konec.)

Tako se bližava sedlu, ki je podobno velikim vratom, širokim do 50 m; v dobrih štirih urah po odhodu iz Schluderbacha sva na njem (2822 m).

Vsedeva se za veliko skalo malo pod sedlom, da se izogneva vetru; toplo solnce naju prijetno ogreva. Ko se iznebiva vrvi in derez, lotiva se nahrbtnika. Toda pogled na uro je kmalo prekinil ta dolce far niente ob navpičnih stenah; bilo je polednajst. »Škoda, škoda, da nisva šla že ob treh iz Schluderbacha«, godrnjava unisono. Brž skrijeva nahrbtnik v skalovje; s seboj vzameva le nekaj prigrizka in čaja, seveda tudi cepina in vrv.

Od sedla zavijeva ostro na desno v stene M. Cristalla. Da sva na pravem potu, nama potrjujejo sveže stopinje v snegu. Previdno stopava par metrov navzgor, potem po skalnatem žlebu zopet navzdol ter priplezava v $\frac{1}{4}$ ure na nekoliko širšo prodnato polico ob južni steni, imenovano »das lange Band«. Kraj je kakor nalašč za počitek; s skal kaplja mrzla snežnica. Midva hitiva seveda kar naprej, prekoračiva zelo strm zasnežen žleb ter se povzpeva na zid, ki se vleče proti zahodu. Navpične stene ob desni vedno bolj polegajo ter se sprevržejo v stopničasto skalovje. Visoko nad seboj ugledava veliko rdečo steno, ki se nekoliko nagiba navzdol; v njeni smeri bo

treba kmalo plezati navzgor. Skrbno opazujeva skalovje ob desni; toda sveži sneg ga v toliko pokriva, da ne zapaziva od kovanih črevljev obglodanega pota. Stopinje v snegu naju premotijo, da hitiva po precej zložnem zidu naprej. Naenkrat je konec snega in stopinj. V veliki zadregi postojiva ter se posvetujeva; prepričana sva, da morava navzgor proti oni rdeči steni; toda kje je pravi vstop?! Kar začujeva od zahoda sem votlo gromenje, ki se ponavlja v kratkih presledkih. S strahom se spogledava ter se ozirava proti nebu, ki je jekleno-sivkaste barve; opoldansko solnce tudi čudno pripeka. »Navzgor!« zakličem tovarišu ter začnem po strmem, skoraj navpičnem žlebu plezati kvišku. »Sem prišel na Zinno, bom še stopil na ta vrh!« si mislim ter kar udarim v skalovje, ne zmeneč se za njegovo strmino. Čez nekaj časa obstojim; nezaupno zrem kvišku v skoraj navpični žleb. Vedno bolj se mi dozdeva, da nisem na pravem potu. Zdajci začujem zamolkle klice tovariša. Previdno se spustim nekoliko niže na ugodnejše mesto ter se oglasim. Ker ni odgovora, plezam previdno navzdol; zdaj šele opazim, v kake strmine sem zašel ter hvalim Boga, da sem zopet na prej omenjenem zidu. Zavijem proti vzhodu okoli skal ter zagledam tovariša. Pove mi, da se je sešel z dvema turistoma, ki sta se vračala z vrha ter mu pokazala pravo smer pota. Bila sta vsa zmučena in raztrgana. Pripovedovala sta, da sta prejšnji dan, prišedši iz Schluderbacha, že pred sedlom krenila v stene M. Cristalla; tam sta zašla ter se ves božji dan potikala v nevarnem skalovju; noč ju je prisilila, da sta prenočila kar na prostem, kjer sta skoraj zmrznila. Šele to jutro se jima je posrečilo priti ob 8. uri na vrh. Bridko sta obžalovala, da sta šla brez vodnika na pot.

Zdaj nama nič več ni bilo žal, da nisva prenočila ob prvem svojem prihodu v Schluderbachu; sicer bi se bila gotovo pridružila tema nesrečnežema ter najbrže tudi delila njuno usodo. — Na moje očitanje, zakaj me tovariš ni takoj poklical, ko se je sešel s turistoma, mi pove, da me je ves čas klical, a ni dobil nobenega odgovora.

Med tem pogovorom sva plezala po precej lahkih skalah proti strmi razpoki, kateri pravijo turisti: »erste Steilkamm«. Zopet začujeva zamolklo gromenje. »Ne mara bo le nevihta«, modrujeva ter pogledava na uro. Kmalo bo poldan; še dve uri bo treba do vrha, ako imava srečo ter vselej zadeneva pravo smer. Najbolj naju straši misel na nevihto in na žalostno usodo onih dveh turistov. »Vrniva se!« svetuje tovariš, »Bog zna, kaj naju še doleti, ako turo v tem poznem času nadaljujeva«. Neprijetno me dirnejo te besede: tako

blizu zaželjenemu vrhu nastopiti rakovo pot! Laglje je nadaljevati še tako naporno in nevarno turo, nego pa premagati samega sebe ter se — vrniti sredi pota.

Nekako potrta na duhu se vsedevala ter si začnevala predočevati nadaljnjo pot. Stvar ni videti prehuda. Pride se do »zweite Steilklamm«, do »Köpflna«, do »böse Platte« in kmalu si na vrhu.

Ko si še v duhu prav živo predstavlja veličasten razgled, ki mora biti posebno danes prav krasen, zapaziva nad seboj turista z vodnikom. Takoj sklenevala naprositi ga, da nama v slučaju, da je namenjen v Tre Croci, prepusti svojega vodnika; naj ga še pelje do sedla, odkoder bode lahko sam našel brez nevarnosti naprej.

Ko prideta nekoliko bližje, spoznava v turistu v moške hlače oblečeno mlado žensko. »O-je! nič ne bo!« vzklikneva unisono — in nisva se varala. »Moška« gospica ni kar nič hotela slišati o najinem predlogu, češ, da se do Tre Croci brez vodnika še lahko parkrat ubije. Očividno je spadala v ono vrsto modernih amazonk, ki so pravi strah gorskih vodnikov. Ako ima tako bitje dva vodnika, potem jo še privlečeta in pritiščita na vrh; toda gorjé enemu samemu vodniku; s solznimi očmi sme šteti kronce, katere si je bridko zaslužil; ona pa v družbi prijateljic z nedosegljivim ponosom našteva vrhove, katere je že osrečila s svojim obiskom!

Vodniku se je bralo na obrazu, da bi rad ustregel najini prošnji, toda proti volji gospice ni smel. Pač pa nama odsvetuje nadaljevati turo, ker je že nekoliko pozno, češ, ako zgrešiva pravo smer, naju kaj lahko zaloti noč. S teškim srcem se udava nemili usodi, ki nama ni naklonila tako zaželjenega vžitka vrh krasne goré; tolaži naju le misel na morebitno nezgodo, ki bi naju bila utegnila doleteti. Slavni turist Zsigmondy bi naju bil imenoval prava junaka, toda midva se nisva nič kaj počutila junaški.

Na povratku sva imela dovolj prilike opazovati nerodnost hlačaste turistke; vodnik je imel ž njo toliko truda, da se nama je res smilil. Ko sta se nekaj minut pred sedlom — še vedno na vrv privezana — spustila v Grava di Cherigères po zasneženem žlebu, je bila gospica skoraj vedno na tleh in vodnik je moral napeti vse svoje moči, da ga ni prevrgla, kar bi bilo lahko zelo nevarno za obadva. Koliko je šele prestal ta revež, preden je privlekel in pritiščal to »imenitno« turistko na vrh Monte Cristalla in zopet nazaj!

Midva sva seveda krenila na sedlo, kjer sva bila pustila nahrbtnik. Po silno strmeh in mehkih snegu se spustiva kar od sedla navzdol. Toda strmina je vedno hujša — po pravici se zbojiva plazov; lahko

dobro gora
~~Baba~~
(2154 m).

Dolgi Hrbet
(2479 m).

Skuta
(2530 m).

Grintavec
(2559 m).



Grintavec in severno ozadje.

Fotogr. B. Brinšek.

bi nama tudi spodneslo noge, da bliskoma zletiva v spodaj ležeče skalovje. Zato se kratkomalo vrneva na sedlo ter poiščeva prej omenjeni žleb, po katerem se brez nevarnosti pride pod strmo snežišče. V par minutah preletiva žleb, toda ne po zgledu hlačaste gospice, ter preprečkava snežišče. Ob stenah M. Popena se nama ni več bati plazov, ki ob vročih dnevih radi grmijo tu doli. Kmalo zavijeva po melu na desno k stenam M. Cristalla, ki kažejo tukaj divno krasne oblike. Kaj veličasten je slap, ki z visočine pada čez strmine navzdol; proti koncu se razprši v tanke meglice.

Po zložni poti prideva na zeleno planino Col da Varda (2206 *m*), ki tvori nekako sedlo med južnimi končinami Cristalla in Popene. Posebno lepo se vidi od tod dolga skupina Marmarole, ki dosega v Monte Froppa (2933 *m*) svoj višek.

Po z grmičjem obrasli planjavi prideva do kratkih serpentini; pod seboj ugledava veliki hotel Tre Croci. Radi pekočega solnca pot navzdol ni baš prijetna; kratka pa tudi ni; saj sva rabila skoraj celo uro. Tako sva se srečno vrnila.

Odeveč bi bilo poudarjati, da nama je izvrstno dišal dober obed; saj sva imela za hrbtno dolgo in težavno turo, ki je trajala od 5. ure zjutraj do $\frac{1}{2}$ 4. popoldan. Ob črnem tirolcu in pipici tobaka sva postajala vedno živahnjše volje — le ob pogledu na smeje vrhove Monte Cristalla sva nehote — utihnili.

Veliki hotel ima svoje ime po sedlu Tre Croci (1808 *m*), ki je okinčano s tremi lesenimi križi; mimo pelje sicer ozka a gladka cesta, ki veže Misurino s Cortino. Po tej cesti jo udariva tudi midva, ko sva se do dobrega poživila. Pot po senčnatem gozdu je kaj prijetna. Začudeno gledava kažipotno tablico N. A. pl. dr., na kateri je ime Sonforča zapisano s slovanskim č; isto sva opazila drugi dan na tablicah z imenom Činque torri.

V dobri uri sva v Cortina d' Ampezzo (1224 *m*). Kraj leži jako lepo v široki, zeleni kotlini, katero obdajajo gorski velikani: Antelao, Sorapiss, Punta Nera, M. Cristallo, Pomagognon, Seekofel, Tofana, Nuvolan, Croda da Lago, Beccó di Mezzodi, Pelmo in dr. Ni čuda, da je nekako središče nešteti tujcev, katerim je na razpolago 12 večjih hotelov; poleg teh je še obilo gostiln in penzionatov v neposredni bližini mesta. Krasno okolico najlepše pregledaš raz 72 *m* visoki prostostoječi zvonik.

V dependansi hotela Croce bianca dobiva v prvem nadstropju jako elegantno sobo za prenočišče. Ko prinese hotelski sluga nahrbtnik, ki sva ga bila poslala iz Schluderbacha semkaj, se preoblečeva ter se podava v »bagno«; ne premrzla kopel naju čudovito poživi.

Da ne spravim g. urednika v zadrego, ne bom popisoval krasnega večera, ko sva sedela skoraj sredi ceste pred hotelom ter opazovala ob rujni kapljici tirolskega »špecijala« vrvenje tujcev in domačinov; še le ob 11. uri sva se vlegla k zasluženemu počitku.

Društveni vestnik.

Umrli je zvest član Kamniške podružnice, gospod Milan Močnik.

Novi člani. — Osrednjega društva. Gg. Tomaž Tavčar, Matevž Tavčar, Janežič, Tomažič, Janko Dolenc, Janez Filipič, Makso Gruden, France Golmajer, Jožef Klopčič, Janko Lobé, France Nastran, Andrej Snoj, Štefan Skubic, Janko Cegnar in Ivan Drešar, bogoslovci; Ivan Ogrin, stavbeni mojster, vsi v Ljubljani, ing. R. Kovčič, v Novem mestu, Alojz Kobal, stud. iur. v Ljubljani, Alojz Markež, prefekt zavoda sv. Stanislava v Št. Vidu, ing. Andrej Pukl, tovarniški ravnatelj v Ljubljani, Adolf Pauser, posestnik v Novem mestu, Vojteh Vidmajer, bančni uradnik, Matija Kump, c. in kr. stotnik v Ljubljani, Janez Langus, tesarski mojster v Češnjici, Martin Hkavec, tesar v Češnjici, Fina dr. Jenkova, primarija soproga v Ljubljani, Lovro Rogelj, tovarnar sodavice na Vrhniki, Ivan Žehel v Carigradu. — Kranjskogorske podružnice: Jerele Jostip, c. kr. stražmojster v pokojju v Mojstrani.

Darila. — Za novi Aljažev Dom: (Dalje.) Nar. tiskarna 100 K, Tržiška posojilnica, Posojilnica za ilirsko-bistriški okraj po 20 K, Hranilnica in posojilnica Selce 10 K, upravništvo »Slovenca« 17 K, upravništvo »Slov. Naroda« 13 K, iz nabiralnikov: pri »Belem volku« 34 K, pri Mikušu 14·50 K, na Šmarni gori 14 K, pri »Roži« 10 K, pri »Zlati kaplji« 10·40 K, v trgovini g. G. Čadeža 9·20 K, gg. dr. Juro Hrašovec 20 K, Fran Demšar, drž. poslanec, Andrej Mejač po 10 K, Vl. Arko v Zagrebu 5 K, gdč. Kobal in g. Fr. Pröckel po 2 K, četrtsočci zavoda sv. Stanislava v Št. Vidu 25·11 K, g. Jos. Prevec v Logatcu nabral 65 K, gdč. Julija Stor nabrala 45 K, izletniki pri Peričniku 4·50 K, vesela družba Ljubljancanov v Kranju 2 K, ga. Jelica Korenčanova nabrala 765 K, darovali so: gg. Jos. Poklukar in Gabr. Piccoli po 50 K, Fr. Babič, A. Lilleg, dr. V. Pegan, dež. odb., Robert Kolmann, Iv. Jelačin, dr. K. Schmidinger, Jak. K. Pollak, Miha Verovšek, dr. Fr. Tekavčič, Jan. Duffe, po 20 K, K. Meglič 15 K, L. Pečanka, A. Tykač, Leo Souvan, Janko Bleiweis pl. Trsteniški, Iv. Vončina, Franjo Souvan, L. Mikusch, Iv. Vrhovnik, Ant. Kanc, dr. Avg. Levičnik, Jos. Jakopič, Fran Avčič, Lenassi & Gerkman, dr. V. Ravnihar, dr. Maks Pirc, dr. I. Furlan, dr. Dan. Majaron, Avg. Berthold, Mat. Zamida, I. Pogačnik, drž. posl. dr. M. Zarnik, M. pl. Trnkoczy, Ant. Treven, Al. Schrey, Mat. Spreitzer, po 10 K, O. Verovšek, Ant. Jos. Mathian, Edmund Kavčič, po 6 K, Th. Debevc, dr. Fr. Zbašnik, A. Rosman, br. Novakovič, A. Ribnikar, I. Podkrajšek, I. Volk po 5 K, E. Lah 3 K, dr. B. Vodušek, I. Kocmur, Alb. Levičnik, dež. sodni predsednik po 2 K, Avg. Agnola 1 K, uradništvo Kmetске posojilnice 32 K, več neimenovanih 105 K, g. Ludovik Dobišek nabral 251 K, darovali so: gg. Vinko Majdič 50 K, Ed. Dolenz, Karel Šavnik, K. Puppo, po 20 K, I. & A. Majdič, F. Crobath, J. Sajovic, dr. Jože Kušar, Tomo Pavšlar, R. Rus, Rudolf Kokalj, Jože Logar, Fr. Omersa in neimenovan

(podpis nečitljiv) po 10 K, dr. Štampihar, I. Rakovec, F. Polak, Ciril Pirc, Mavril Mayr, po 5 K, Feliks Urbanc. R. Krisper po 2 K, M. Fock, F. Florian, A. Zupan, J. Bučar, Fr. Benedik, F. Krenner, I. Kušlan, I. Šinkovec, Jos. Likosar, Fr. Pogačnik, Komotar po 1 K, ga. Antonija Kostanjevčeva nabrala 118 K, darovali so: gg. Davorin Zwitter v Mokronogu, bl. ravnatelj A. Reich, Val. Marušič v Trstu, po 10 K, Ivan Hutter, M. Pintar, Gustav Omahen v Mokronogu, Juh, Mrak, rač. nadsvetnik, po 5 K. Maks Kostanjevec, dr. I. Rupnik, Konr. Rozman, E. Vencajz, po 3 K, dr. Hočevar, L. Tepina, Al. Mažgon, Fr. Penca, Balbina Reich, M. Debevc, A. Svetek, Košir, dr. Ponebšek, Rud. Vesel, E. Josin, Inglič, Dolenc, Šavnik, neimenovanar, po 2 K, Peter Strel, Fr. Levstik, I. Hribovšek, I. Povše, A. Bulc, A. Jurkič, V. Ledenik, L. Pirnat, M. Češnik, Tausas, Kosem, Petrovčič, Gogola, Bregant, Ogorelc, Kandare, Milohnoja, Brinšek, po 1 K, dobiček pri taroku 1-50 K, E. Kolb 50 h, ga. Marija Kochova nabrala 83 K, darovali so: gg. A. Klinar in neimenovan planinoljub po 10 K, Logar, Lindtner, Sbrizaj, Prelovšek, Duffé, Koch, Pleiweis notar, Fortuna, Ana Repič in dr. Rud. Repič, po 5 K, I. Zemljčič 4 K, Pogačnik, Peklenk, Zájec, I. Hočevar, po 2 K, A. Bernik 1 K, Mestna občina ljubljanska in Kmečka posojilnica ljubljanske okolice po 500 K, mestna občina kralj. glav. mesta Prage in Narodna tiskarna po 100 K, glasbeno društvo Ljubljana 215 K 96 v., Hranilnica in posojilnica v Sinčevsi 10 K, dr. Al. Praunseis 185 K 16 v., kanonik Iv. Sušnik 30 K, V. Trtnik nabral pri fantovščini Fr. Knifca 18 K, dr. Boh. Franta, dež. svetnik v Pragi 20 K, Iv. Goriup 11 K, Ivan Frole, dr. Al. Homan, Ivan Santruček, A. Chvala v Pragi, po 10 K, Dušan Hauptman 7 K, Al. Huth 8 K, J. Stor, Bogd. Kobal po 4 K, Anton Gregorc, Ant. Strekelj, Ljud. Jenko po 3 K, vesela družba pri Bobenčanu, K. S. Kašpar, L. Fleischmann, A. Gregorič, M. Prosekar, Fr. Smrdej po 2 K, M. Rupnik, F. M. po 1 K; iz nabiralnikov: v kavarni Evropa 46 K, pri »Belem volku« 44 K, na Sv. Joštu 28 K 23 v., v Narodnem domu 10 K 38 v, Minka Ogorevčeva nabrala 1000 K, darovali so: Anton Dečman in Anton Krisper po 100 K, Avgust Jenko, dr. Alojzij Kokalj, dr. Valentin Krisper, Andrej Šarabon, Anton Škof, Ubald pl. Trnkoczy, in neimenovan, po 50 K, neimenovana 46 K, I. Rojina, Iv. Mejač, dr. Ivan Jenko po 30 K, Ant. Kadivec, Al. Vodnik, I. Knez, I. Češnik, dr. Verčičnik, Ivan Zakotnik, Ant. Tonejc, Albert Hlavka, Jos. Petrič, Fr. Kalmus po 20 K, I. Kmet, Mally, Kostevc, K. F. (podpis nečitljiv), ga. Zidar, Tone Bončar, ga. Pinterjeva, po 10 K, prof. A. Bartel, Šmarnogorski mav. po 6 K, Pogačnik, Tomažič, Ivan Kocmur, Joško Zidar ml. iz svojega prihranka, Fr. Stupar po 5 K, dr. I. Gabršček 4 K, Julija Stor 2 K, Jul. Lenassi 1 K. Gabrijela Žužek in Karla Modič nabrali 138 K, darovali so: Neimenovan 30 K, Fran Milan in Ernest Šerko skupaj 10 K, Widmajer, Podgornik, I. Schrey po 10 K, Janez Klemenčič, dr. Žirovnik po 5 K, pri kvartanju 4 K, Fani Pečnik, Fani Repič, Maks Velepčič, Vladimir Vošnjak po 3 K, dr. Červený, M. Luznar, Marija Čarman, J. Žirovnik po 2 K, navdušen turist, ki gleda planine najraje z Bleiweisove ceste 2 K 1 v., Florjančič, Werli, Stergulec, Koračič, Frisch, Potočnik, Bučar, I. Kovač, I. Meden, Jože Meden, Milka Meden, Kravanja, F. Negovetič, K. Lassbacher, Potokar, B. Sbrizaj, Podvez, I. Železnik, Rok, Šega, Lanasi, St. Knez, Ravniker, Bučar, Debevc, Tilka Jak, Pepca Slak, po 1 K, Karla Kavčič 1 K 49 v., razni 3 K 50 v. A. Hafner v Železnikih nabral 63-20 K, darovali so: Anton Globočnik 20 K, Jos. Globočnik 15 K, Anton Hafner 10 K, dr. Hirsche 4 K, Leopold Globočnik 3 K, Ivan Demšar, Jos. Boncelj, Val. Marčič po 2 K, Fran Košmelj, Jak. Dermota,

Jos. Košmelj, Gabrijel Thaler, po 1 K, K. Dolenc, I. Kosem, K. Demšar po 40 v. Dr. Ožbold Ilaunig, c. kr. sodnik nabral 62 K, darovali so: dr. Milan Gorišek iz sodnijske poravnave 20 K, dr. Jožef Kronvogel, notar Franjo Štupica, dr. Franjo Tiplič, dr. Janko Leščnik, dr. Al. Kraigher po 5 K, dr. Ožbold Ilaunig 4 K, Josip Mavrič 3 K, dr. Milan Gorišek, Franc Kranjc, Jakob Kopič, Vladimir Fabiani, Anton Zemljič po 2 K. Josip Prevec, c. kr. sodnik v Logatcu, nabral 62 K (ta svota je bila vže navedena v VI. izkazu): darovali so: Fran Majdič, Jos. Prevec in Ivan Sicherl po 10 K, Josipina Mazi, Jul. Lenassi, Martin Petrič po 5 K, Ivan Jelenec 3 K, Lina Pinova, Poldi Mulleyeva, Stanko Adler, Fran Jurca, Vinko Jurca, Emil Pupis, Fran Vidic po 2 K. Alojz Cilenšek, župnik v Poljčanah nabral (v drugič) 54 K, darovali so: Alojz Cilenšek namesto udeležbe pri veselici v »Union« 11 K, Peter Novak, dež. posl., dr. Urban Lemež, Rud. Ilovšek po 5 K, Jan. Medvedšek, Tereza Ogrizek po 3 K, Pankrac Gregorc, Ant. Cestnik, Jož. Kardinar po 2 K, Lucija Kočijaž, Anton Knaflič, Frider. Lešnik, Amal. Lešnik, I. Zalokar, Jan Hauptmann, neimenovan, Jož. Florijančič, Fran Heber, Fran Doberšek, Pavl Žagar, Anton Trinkaus, Alojz Pintar, Ign. Založnik, Alojz Musi po 1 K. Marica Benedek iz Planine nabrala 44 K 60 v.; darovali so: F. Benedek, Kremenšek po 5 K, Jos. in Marica Benedek, Štefan Rihar, po 3 K, Fr. Chiatta, F. Dolenc, P. Repič, I. Bezeljak, A. Gärtner, Frida Kalmus, T. Javornik, F. Techaček, Lavrič, Lenassi, Kovšca, Fr. Mejak po 2 K, Draga Gärtnerjeva 1 K, Franica Valenčič 60 v. Ivanka Mikuševa nabrala 33:60 K, darovali so: U. Krsnik, Olga Krsnik, Rud. Zemljič, Fran Ahčin po 5 K, Ivan Mikuž, V. M. Zalar, Marija Mikuž po 2 K, Ludv. Lederhas, L. Borštnik, Anica Žgur, Marija Žargi, Ivan Kristan, A. Smole, P. Pa. po 1 K, neimenovana 60 v. A. Sič nabral 20 K, darovali so: M. Wirgler, dr. R. Molé, I. Mlakar, M. Wessner, A. Sič po 2 K, dr. Kozina, I. Šiška, A. Jagodic, I. Pezdnič, I. Smole, I. Macher, dr. Svetina, Einspieler, dr. Karlin, dr. I. Cerk po 1 K. A. Mastnak nabral 14 K, darovali so: Josip Olup 4 K, I. Železnikar, I. Lenassi, Ivan Keber, Petkosig, M. Rovtar, I. Zamljen, R. Stritar, Marija Milavec, Janko Rožič in neimenovani (podpis nečitljiv) po 1 K. — Darila iz Hrvatske: Mastna občina Zagreb 500 K, Hrvatsko Planinsko Društvo K 200, dr. Lav. Mazzura, Ivan Ancelj, Arnold Hercog, Aleks. Avš po 10 K, A. Baranja in dr. H. Hiršman po 2 K, Ivan Novak in dr. B. Livadič po 1 K, prof. Novotni nabral 114 K, darovali so: prof. dr. Vinko Dvořak 25 K, A. Predović, Žiga Štagl, Franjo Sollar ml. in Vjekoslav Novotni po 10 K, dr. Oskar Kornicer, P. Milčić, dr. Langhoffer, Ivan Hafner, M. Broschan, Mr. Stakič, Oto Kolmar po 5 K, prof. dr. Arnold 3 K, Zvonimir Turina, Janko Krušar, Ivan Exner, M. Broz, S. Sova po 2 K, Lasman 1 K. Tekla Kallina v Zagrebu nabrala 55, darovali so: Gustav Kallina 20 K, Miklavec, Artur Hanč po 10 K, Tekla Kalina in D. Ry. po 5 K, M. M. in Hans Wagner po 2 K, V. G. K. 1 K, R. Supp nabral 22 K, darovali so: R. Supp 10 K, Drag. Batušič, A. Stiassny, Rud. Zigmundowsky, St. Lm. in Lederer po 2 K. — Prispevki iz nabiralnikov: Pri Belem volku 118 K; v kavarni Evropi 73 K, v Aljaževem Domu 48 K, pri Mikušu 15 K, na Šmarni gori 10 K, pri Fajmoštru 9:60 K, pri Roži 9:50 K, pri Turku 8:32 K, v Bistriški koči 7 K, v Kamniški koči 5 K. — Razni prispevki: Banka Slavija v Pragi in Glasbena Matica po 300 K, Ida Škof nabrala 75 K, Jak Žumer, preostanek veselice v Vintgarju 60 K, Posojilnica v Radovljici 50 K, dež. glavar pl. Šuklje 40 K, Emil Tönnies 30 K, prof. Pleteršnik in dr. I. Babnik, min. svetnik, po 20 K, poštni uradniki ljubljanski kot preostanek prispevkov za venec višj. kontrolorju Fre-

jerju 20:40 K. Litijska podružnica S. P. D. nabrala 14 K, dijaki V. a razreda I. drž. gimnazije nabrali 10 K, dr. A. Švigelj 2 krat po 10 K za sodnijske poravnave; uprav. Slov. Naroda zbirko 25 K, Janko Mlakar, dr. Pavel Indra z gospo soprogo, I. Markež, Prokop Vavra v Pragi, po 10 K, veselo omizje kavarne Ilirije 8 K, dr. A. Švigelj za »komisijsko vino« 8.86 K, Julija Stor nabrala 10 K, dr. Oražem, Fr. Kandare, Fran Smole, po 5 K, Ivan Mikuš 6 K, tamburaški zbor v Kranjski gori 4:58 K, Fran Abulner, I. Ogrin, A. Cegnar, Franc Steržaj, E. Bizjak, I. Weibl, A. Accetto, J. Ciuha, O. Skušek, T. in Štef. Mencinger, Jak. Accetto, M. Miklavčič po 2 K, J. Svetlin 2 krat po 2 K, prof. Borštner in A. Gregorc po 3 K, F. Pucher 1:20, dr. Mirko Triller 1 K. Maša dr. Švigljeva nabrala 270:24 K, darovali so: Fran Pavlin 40 K, dr. Bretl, L. Schwentner in dr. Švigelj z gospo, po 20 K, F. Magdič, Fr. Milčinski, dr. O. Papež, Berta dr. Trillerjeva, dr. Jak. Toplak po 10 K, omizje pri Belem volku 8 K, Anton Šarc, dr. Ivan Jenko po 5 K, Ana Regali in neimenovan po 3 K, prof. Boršnik, Jožef Juvanec, Magajna, Lisec, Fr. Papler, I. Drašler po 2 K, A. Drašler in neimenovan po 1 K. Dr. Pavel Skabernè, sodnik na Vrhniki, nabral 253 K, darovali so: Kmetška posojilnica na Vrhniki 30 K, Josip Antoš, Karel Kotnik, Gabrijel Jelovšek, Josip Lenarčič po 20 K, Jakob R. Hočevar 15 K, učiteljski zbor ljud. šole na Vrhniki 13 K, I. Verbič, Iv. Tomšič, dr. P. Skabernè, Viktor Perne, dr. Marolt, Josip Verbič in dekan Gantar po 10 K, Komotar 5 K, obresti naloženih prispevkov 3:39 K. Fran Jesih nabral 73 K, darovali so: Fran Lončar 5 K, Vavken 2 K, Juro Detiček 2 K, prof. Suhač 1 K, vsi iz Celja. Lederer & Wolf, Ernst Singer po 10 K, A. Gaunersdorfer, C. M. Teffer, M. Eder, neimenovana, po 5 K, Ivan Kolenc, Pregrad, Martinolič, Rebitsch, Josip Ribsichel, Alfons Pircher, Josip Janisch, Neufeld, Fran Ditrich, po 2 K, Alojzij Rus, Schmidt, Jerala, Fran Kreč, Neuburger po 1 K. Ivanka Mikuš nabrala 32 K, darovali so: Anton Presker 20 K, Anton Kumše 10 K, Jožef Kržišnik 2 K. Ivanka Kalin nabrala 17:86 K, darovali so: neimenovan za »eno okence« 5 K, Jernej Kovič 3 K, Josipina Hribarjeva, Karol Gnidovec po 2 K, IV. razred 2:36 K, Vida Šeškova, IV. letnik učiteljsišča, neimenovani po 1 K, Angela Doležalekova 50 v. Ludv. Dobišek, oskrbnik Aljažvega doma, nabral ob zaključku sezone v Vratih 5:60 K, darovali so: Požganc, Mrak, Dobišek po 1 K, Madja, Dobravc, Arh, Šest, Kavalari, Grm, Čuden, Hkavec (tesarji) 2:60 K. — 100 K kot del preostanka veselice »kmetška ofceta« od Kranjskogorske podružnice. — Za kočjo na Nanosu. Gg. Fran Gerstenmajer 5 K, Andrej Perko 1:10 K, Pikel, »solo valat« 1 K, Zagorski polharji 1 K, Ferdo Gaspari 5 K, Fran Maček nabral 14:20 K, gospica Vera Gerstenmajer 1 K, gospica Mici Thuma 2 K, vsi v Postojni. — Kamniški podružnici: Gospod Ivan Šubelj, ministerijalni tajnik iz Dunaja, eno omarico z dragocenim knjigam.

Letno poročilo o markacijah. I. v Savinjskih Planinah: obnovljene 1. Kamniška kočja - Planjava - Škarje, 2. Kamnik - Tunjice - Sidraže - Sv. Ambrož - Križka Planina - Krvavec - Veliki Zvok - Dolga Njiva - Jermance - Kavce - Kavška Gora - Kokrsko Sedlo. 3. Kokrsko Sedlo - Žagana Peč - Uršič. 4. Bela - Presedljaj. 5. Kamniško Sedlo - Kotlič - Turska gora - Turski žleb. 6. Turski žleb - Sleme - Veliki Podi. II. v Ljubljanskem okrožju: a) obnovljene: 1. Ljubljana - Gruberjev Kanal čez Golovec - Orle - Lavrica. 2. poti v Tivolskem gozdu in po Rožniku. 3. Ljubljana - Vič - Dobrava - Gabrije - Žirovnik - Osredek - Sv. Katarina. 4. Vižmarje - Št. Vid - Toško čelo. 5. Preserje (kolodvor) - vas Preserje - Planica - Krim. 5a. Št. Vid - Babni Dol - Sv. Katarina, b) na novo: 6. Orle - Lanišče -

Škofljica. 7. Vrbljenje-Planinica. 8. Fužine-Golovec. III. v Karavankah: obnovljene: 1. Žirovnica-Moste-Žirovniška Planina, 2. Javornik-Medji Dól, 3. Javornik-Stare Jame-Podgorsko Sedlo. 4. Jesenice-Planina-Jame-Podgorsko Sedlo-Golica, varianta: 5. a) od Karlovega Rova mimo kočje nem. plan. društva. 6. b) od Kopsišarja nekoliko navzdol — ob Belem Potoku, skozi gozd v široki jarek pod Golico — ob njem do kočje nem. plan. društva. IV. v Julijskih Alpah: a) obnovljene: 1. pot v »Komarju«, (pot je tudi popravljen). 2. Trenta-Mlinarice pod Razor, (pot je tudi popravljen). 3. Trenta-izvir Soče. 4. Trenta-Zadnjica-Luknja. 5. Trenta-Kriški Podi, b) na novo: 6. Aljažev Dom-Dolek-Škrlatica, (pot zgrajena). 7. Aljažev Dom-Dolek-Križ. V. Idrijska podružnica je markirala: pot na Javornik, pot k Sv. Trem Kraljem, pot čez Tisovec na Otlico, pot čez Ravnik na Logatec.

Letošnji promet v naših kočah:

Koča	Slo- vencev	Čehov	Hrvatov	Avstr. Nemcev	^z Nemčije	Lahov	razl. narod.	Skupaj
Triglavski dom	496	57	13	68	23	8	3	668
Aljaževa kočja	512	64	17	168	19	25	2	807
Vodnikova kočja	130	32	6	72	—	3	—	243
Orožnova kočja	233	31	7	79	15	38	5	408
Kadilnikova kočja	607	35	6	102	6	18	8	782
Kočja na Kamn. Sedlu	389	14	7	43	—	—	3	456
Turistovska kočja pri izviru Kamn. Bistrice	1046	21	37	168	—	—	32	1304
Frischaufov dom	328	19	3	102	—	—	—	452
Kocbekova kočja	83	10	1	29	—	—	—	112
Gornjegrajska kočja	147	—	—	1	—	—	—	148
Mozirska kočja	65	—	—	3	—	—	—	68

Lučka kočja (se rabi samo za slabo vreme ali za odpočivanje): skupaj 13 — Hausenbichlerjeva kočja na Mrzlici: skupaj 227.

Obzor.

Prve ture. — Tri prve ture je napravil letošnje poletje naš veleturist dr. H. Tuma z vodnikom Ivanom Črnuta, p. d. »Voznikom«, iz Loga in sicer:

1) Po severni steni na Jérébico 2122 *m.* — Vstop od Planje po mokrem, hudem kaminu, ki spada v spodnjem delu med najtežje plezalne ture v naših Alpah. — Dolnja dva skoka se dasta primerjati le skalnim zagozdam v vrhnjem žlebu Brd Poliške (Montaž) skupine.

2) Pristop iz Možnice po severnem boku Velikega Vrha (Rombon) 2208 *m* čez Prodiče.

3) Iz Loga naravnost po zahodni steni čez Mehe na Vrh Rup. Odtod na Bricelj (2343 *m*) in po grebenu naprej. — Direktni pristop po steni je trajal 4 ure in pol brez presledka, prehod po celem grebenu do Plešivca, odstop na markirano pot na Koritnico in odtod v Log nazaj 7 ur in pol čistega hoda, cela tura 13 ur.

Prvič v tej zvezi je bila izvršena tura iz Koritniške kočice na sedlo Punice, odtod po severozahodnem boku Jalovca; doli po markirani poti do sneženega plazu med Velikim Ozebnikom in Jalovcem, po plazu v Koritnico in Koritniško kočico nazaj. Prejšnji dan se je izvedla tura iz Koritniške kočice po južnem boku Mangarta po Hudi stezi na vrh, nazaj čez Járečlco in Planjo do kočice.

Poziv na zavarovanje proti nezgodam — v korist sebi in našemu Planinskemu Društvu. — Z zavarovalno družbo »Providencija« smo sklenili pogodbo, da nam ona izplačuje v našo korist določen znesek, ki bi bil tem večji, čim večja bi bila zavarovalnina vseh tistih naših članov, ki bi se potom našega društva proti nezgodam zavarovali pri omenjeni »Providenciji«.

Ker so vse zavarovalne družbe med seboj združene v kartel in imajo enotne tarife, zato je glede premij prav vse eno, pri kateri družbi je kdo zavarovan. Zato se obračamo do članov S. P. D., naj se dajo zavarovati baš pri »Providenciji«, in sicer po posredovanju našega Plan. Društva in s prijavo pri njem; kajti le tedaj bo dobilo Plan. Društvo prispevek od zavarovalnice. Naši člani pa ne bodo imeli nikakih sitnosti, bodo plačevali iste premije kakor sicer, dobili bodo police v slovenskem jeziku, Plan. Društvu pa se bo odprl vir novih dohodkov, ki jih tako krvavo potrebuje.

Tisti naši člani, ki se že nanovo zavarovati, naj blagovolijo Osrednjemu odboru S. P. D. to javiti po dopisnici; mi jim bomo vposlali zavarovalno polo, da jo izpolnijo. Člani pa, ki so že zavarovani, naj nam dajo na vpogled dosedanje pogoje zavarovanja (eventualne listine bomo takoj vrnili!), da bomo mogli presoditi, kaj nam je računati na njih novi pristop k »Providenciji«.

Zanašamo se, da bodo naši člani radi na ta način pripomogli do gmotnega uspeha, ki bi mogel rasti od leta do leta, ne da bi članom bilo v to svrhu treba žrtvovati le vinar.

Naše slike.

1) *Martúljek in obgorje*. — Ako se voziš z gorenjskim vlakom od Dovja proti Kranjski Gori, odpira se ti v bližini raztresenega sela Gozda proti jugu naravnost čaroben pogled na severni del Škrlatične skupine. Golo, s snežišči prepreženo skalovje kipi iznad temnih goščav, ki segajo tik do železnične proge; vrhovi in grebeni so na to stran kar odsekani, silno razkosani — pravi Dolomiti. Najprej občudujemo zelenkasto Sleme in ostro Kukovo Špico ter severno ozadje Široke Peči; ko pa smo dospeli do vasi Gozda, se nam odpre pogled, izvestno najlepši na celi progí. Razsežen gorski kot, pokrit s širnimi gozdovi, se razprostira proti jugu, naglo se dvigajoč do višje gorske planote. Po sredi tega kota prišumi v mogočnih slapovih močan potok (potok in gorski kot se imenujeta Martuljek); iz ozadja kipe groteskni vrhovi Široke Peči (ki je ni na naši sliki), Dovskega Križa in Visoke Pónice (ljudstvo ji pravi tudi »Póldne«), ter impozantnega Špika. Naša slika nam kaže baš pogled od zadnje hiše v Gozdu po temnem Martúljku in teh najznamenitjših vrhovih severnega Škrlatičnega pogorja (Škrlatico samo zakrivata Dovški Križ in v Pónica). Vsi ti vrhovi so od Mrtúljške strani silno težavni, skoro nepristopni.

2) *Grintavec in severno ozadje*. — Grintavec (2559 m), dasi najvišji vrh Savinjskih Planin, ni kaj posebno na glasu pri turistih, ki poznajo le lahki in malo zanimivi pristop od južne strani (od Kokrskega Sedla). A poglejmo si orjaka od zapadne strani!

Došli smo seveda po edini pripravni poti: preko Češke Koče po severnih odrastkih Kočne in čez Dolško Škrbino v Gornji Dolec, veliko kotlino, ki loči Grintavec od Kočne. Iznad Gornjega Dolca se nam nudi krasen pogled, ki ga nam predočuje tudi današnja slika. Pod seboj vidimo sivi, raztrgani, silno ostri greben Dolške Škrbine in veliko snežišče, ki sega visoko gor pod Grintavec. Začrnele razjedene stene Grintavca kipe proti ostremu vrhu skoro navpično in so docela nepristopne. Zato odboči pot na Grintavec z vrhnjega dela snežišča po neznatnih policah na levo, na bolj položno severno pobočje. Kakor je odtod impozanten Grintavec, tako je slikovita okolica: severni greben mu prehaja v visoko Mlinarsko Sedlo, ki obkrožuje na vzhodu temni, divji kot Gornjih Ravnij; za robom sedla se pričinja visoka valovita planota Velikih Podov, ki nas iznad njih pozdravljata jasna Skuta (2530 m) in škrbasti Dolgi Hrbet; v ozadju za Dolgim Hrbtom se dviguje onkraj Vodin ostro začrtana Baba (2154 m), severni odrastek Grintavcev. T.

Vseбина: — Janko Mlakar: Po visokih Alpah in nizki Lombardiji. (Str. 197.) — Dr. Fran Tominšek: Spomini in načrti. (Str. 201.) — A. Cilenssek in Fr. Jesih: V Dolomiti. (Str. 206.) — Društveni vestnik: Umrli član, Novi člani, Darila (Str. 190), Letno poročilo o markacijah (Str. 213), Letošnji promet v naših kočah (Str. 214.) — Obzor: Prve ture (Str. 215), Poziv na zavarovanje proti neizgodam (Str. 215), — Naše slike: Martúljek in obgorje, Grintavec in severno ozadje (Str. 216).